

1

De MRA in vogelvlucht

- In termen van brede welvaart kenmerkt de MRA zich in vergelijking met Nederland door een sterk verdienvermogen, grote vermogens van huishoudens en een uitstekende bereikbaarheid van voorzieningen. Daartegenover staan een relatief hoge werkloosheid, zeer hoge fijnstofemissies, grote verschillen in inkomens en vermogens en worden de grenzen van een duurzame ontwikkeling overschreden.
- De economie van de MRA veerde fors op na de sterke teruggang door de coronapandemie. In 2021 en 2022 groeide het brp met respectievelijk 6,4 en 7,8 procent.
- Naar verwachting valt de groei terug naar ongeveer 3,4 en 2,9 procent in 2023 en 2024, nog altijd gunstig vergeleken met Nederland als geheel (1,6 en 1,4 procent in 2023 en 2024) en ons omringende landen (0,8 en 1,6 procent voor de EU27 in 2023 en 2024). De arbeidsmarkt zal naar verwachting iets afkoelen, maar krap blijven.
- De coronapandemie toonde enerzijds de kwetsbaarheid en anderzijds de weerbaarheid en wendbaarheid van de economie van de MRA. De terugval was relatief sterk, (met name voor jongeren en flexwerkers in de diensteneconomie) en het herstel was eveneens krachtig (waarbij zakelijke dienstverlening tijdens de pandemie zelfs flink groeide).
- De economische vooruitzichten voor de MRA op korte termijn zijn gunstig, maar er is tegelijkertijd grote onzekerheid over nationale en internationale ontwikkelingen van economische, geopolitieke en bestuurlijke aard. Dit is zorgelijk, want een aantal grote transitie op het terrein van energie, circulariteit en klimaat vraagt om snelle en daadkrachtige actie.

2

Bevolking en arbeidsmarkt

- Het snelle herstel na de coronapandemie heeft de arbeidsmarkt van de MRA een stuk krappere gemaakt: de vacaturegraad is tussen het tweede kwartaal van 2019 en 2022 bijna verdubbeld van 33 naar 59 openstaande vacatures per 1.000 arbeidsplaatsen. Tegelijkertijd is de werkloosheid gedaald naar 3,9 procent in 2022.
- Steeds meer mensen verlaten de MRA om zich elders in Nederland te vestigen en deze groep is groter dan het aantal mensen uit andere Nederlandse regio's dat zich in de MRA vestigt. Tegelijkertijd neemt het buitenlandse migratiesaldo fors toe, voornamelijk vanuit West- en Zuid-Europa, Azië en Amerika. De totale bevolking groeide in 2022 met 1,3 procent en blijft naar verwachting ook in 2023 en 2024 groeien met een vergelijkbaar percentage.
- De grote krapte op de arbeidsmarkt heeft er mede voor gezorgd dat de bruto-arbeidsparticipatie in 2022 relatief sterk is toegenomen naar 75,9 procent, na jaren waarin de groei ervan steeds verder vertraagde. Zowel mannen als vrouwen en vrijwel alle groepen naar leeftijd, opleidingsniveau en migratieachtergrond hebben bijgedragen aan de grotere arbeidsdeelname en daarmee brede welvaart.
- De werkgelegenheids groei van 1,7 procent in 2022 in de MRA kwam in relatief grote mate ten goede aan jongeren, hoogopgeleiden en werkenden uit het buitenland. Ouderen, laagopgeleiden en vrouwen zien hun kansen op de arbeidsmarkt minder snel toenemen, nadat ze wat langer de gevolgen van de coronapandemie hebben ondervonden.
- Het onbenut arbeidspotentieel ligt in de MRA met bijna 13 procent ongeveer 2 procentpunt boven dat in Nederland. Het bestaat voornamelijk uit werklozen en werkenden die meer uren willen werken.

3

Structuur en concurrentiekracht

- De economische (veer)kracht van de regio komt enerzijds door haar specifieke sectorstructuur met relatief grote en snelgroeiende sectoren als Informatie en communicatie en Specialistische zakelijke diensten en anderzijds door een relatief goed opgeleide beroepsbevolking, aard van de werkgelegenheid agglomeratie-effecten en internationale oriëntatie.
- De internationale oriëntatie zorgt voor een grotere economische kwetsbaarheid voor internationale spanningen. Sectoren die relatief sterk afhankelijk zijn van import en export – zoals Specialistische en Overige zakelijke diensten en Vervoer en opslag – zijn in de MRA meer vertegenwoordigd dan landelijk.
- De arbeidsproductiviteit in de MRA is relatief hoog in vergelijking met Nederland en nam sinds 1995 sneller toe dan elders in Nederland, vanwege sectorale groei-effecten en samenstellingseffecten. De arbeidsproductiviteit fluctueert meer met de conjunctuur mee dan landelijk.
- Ondanks de coronapandemie en dankzij de massale steunpakketten voor bedrijven, nam ook in 2021 het aantal faillissementen verder af. Toch zijn er aanwijzingen dat de coronapandemie impact heeft gehad op het aantal faillissementen in de MRA: waar in 2015 het relatieve aantal faillissementen 16 procent lager was in de MRA dan landelijk, was dat in 2022 juist 7 procent hoger.
- Ondanks de economische groei daalt het energieverbruik in bijna alle sectoren. De meeste sectoren gaan in hun productieproces steeds efficiënter om met energie. Dat bevestigt de relatieve ontkoppeling tussen productie en energieverbruik uit de vorige edities van de Economische Verkenningen.

4

Deelregio's van de MRA in vogelvlucht

- Een steeds groter deel van de economische productie en werkgelegenheid in de MRA komt voor rekening van Amsterdam. Dit proces is versterkt zichtbaar sinds 2013.
- Binnen de MRA heeft Amsterdam een hogere groei van de arbeidsproductiviteit, ook vanwege sectorale groei-effecten en samenstellingseffecten.
- Na de coronapandemie veerde de economie in 2021 in alle deelregio's van de MRA krachtig op. In 2022 zette deze gunstige ontwikkeling zich in min of meer gelijke mate door.
- Binnen de MRA richten de grote pendelstromen zich per saldo vooral op de regio's Amsterdam en Amstelland-Meerlanden. De inkomende pendel naar de MRA kent een omvang van 396 duizend werknemers en overstijgt de uitgaande pendel naar overig Nederland van 239 duizend werknemers.
- In 2021 vonden de meeste verhuisbewegingen plaats binnen dezelfde deelregio van de MRA. Hoewel de woningvoorraad het afgelopen decennium sneller groeide dan de bevolking, steeg ook de woningbehoefte sneller door steeds kleinere huishoudens.
- De coronapandemie heeft ertoe geleid dat de woningprijzen in Amsterdam naar verhouding iets minder sterk zijn gestegen dan elders. Evengoed blijven voor diverse groepen woningzoekenden krapte en betaalbaarheid een probleem.

5

Kerncijfers per deelregio

- Brede welvaart in de MRA kenmerkt zich met economische activiteiten in deelregio's van de MRA die bijdragen aan relatief hoge inkomens en vermogens. Tegelijkertijd zijn fijnstofemissies in alle delen van de MRA hoger dan gemiddeld in Nederland. De bijdrage aan vrijwilligerswerk is in alle deelregio's van de MRA lager dan in Nederland. Ook is de tevredenheid met de reistijd van en naar het werk relatief laag
- Tussen de deelregio's van de MRA zien we grote verschillen in mediane vermogens van huishoudens die met name hoog zijn in Zuid-Kennemerland en Gooi en Vechtstreek, en laag in Amsterdam. Ook zien we duidelijke verschillen in veiligheid waarin Zaanstreek-Waterland en IJmond relatief gunstig scoren ten opzichte van Nederland en Amsterdam juist ongunstig.
- Na de coronaschok in 2020 veerde de economie in alle deelregio's van de MRA weer krachtig op. Er is daarmee in iedere deelregio sprake van een V-vormig economisch herstel na de coronapandemie.
- Tijdens de coronapandemie liep de werkloosheid in de MRA op. Na het krachtige economische herstel ligt in 2022 de werkloosheid in vrijwel alle deelregio's weer onder het niveau van vóór de coronauitbraak.
- In veel deelregio's nam de werkgelegenheid vooral toe in de sectoren Zakelijke diensten, Informatie en communicatie, Detailhandel, Horeca en Zorg.